Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVII. Ч. 128. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. ЧЕТВЕР, 5-го ЧЕРВНЯ 1980 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. THURSDAY, JUNE 5, 1980 No. 128. VOL. LXXXVII.

У Ню Джерзі відбулася конференція у етнічних справах

Ню Бренсвік, Н.Дж. (Д. Рак). — За старанням губернаторської Етнічної Ради, що її очолює Витовт Кіпель, відбулася одноденна етнічна конференція 24-го травня ц.р., у залях Осередку Студій Праці Ратґерського університету в Ню Бренсвік, з участю біля сто осіб з різних етнічних громад стейту. Етнічна Рада — так для пригадки — була створена 11-го квітня 1978 року, з екзекутивного розпорядку губернатора Брендана Бирна і початково складалася з 16-ти членів іменованих по партійній лінії, та кількох членів адміністрації, що входять туди з уряду а зв'язковим до губернатора є Стівен Ричер, урядуючий директор відділу подорожей і туристики при Департаменті Праці. Тепер Рада має тринадцять членів, між котрими є Камілля Смородська, назначена на дворічну каденцію.

Фактичний провід конференції належав представникам стейтової адміністрації в особах: Стівен Ричер і Барбара Тейлор, етнічний координатор (також з Департаменту Праці). В програму конференції входили три ділянки — шкільництво-едукація, засоби масової інформації, і іміграція, що були предметом трьох панелів. Панелістами були переважно професійні сили по даній ділянці, (професори, журналісти), фахівці з урядових кіл (федеральних і стейтових), та деякі члени етнічної ради. Доволі часу приділено на участь присутніх в дискусії і в формуванні рекомендацій.

У офіційній частині брав участь президент стейтового сенату, Йосиф П. Мерліно, який привітав учасників в імені і в заступстві губернатора, а під час обідової перерви промовцем був Едуардо Ґарсія, з Крайової Ради для справ мистецтва в Вашінґтоні, також в заступстві д-ра Стівен Аелло, асистента президента для етнічних справ.

Підставою панелів були писані тексти, довкола яких панелісти розвинули свої усні доповіді і коментарі. Перший панель на тему шкільництва/едукації, що ним проводив Ґенадій Клименко (росіянин), член Етнічної Ради, мав сім панелістів. Тему розвідки „Про етнічне знання" опрацював д-р Дієґо Кастеляно, директор бюра ЕЕО (в департаменті едукації) як напрямок в шкільній системі, щоби при допомозі етнічних студій виховати молодь зі зрозумінням для плюралістичної суспільности. Крім цього учасники одержали друкований вичерпний звіт п'ятичленного Едукаційного комітету при Раді, що його очолює Камілля Смородська, за підписом також членів цього підкомітету: Зенона Онуфрика і Романа Забіґака. К. Смородська долучила також й рекомендації, що відносилися до продовження праці підкомітету над переглядом шкільних підручників для науки про Східну Европу і Совєтський Союз, та домагання відносно належної оцінки науки в доповнюючих етнічних школах. Ці пропозиції опісля доповнено додатковими рекомендаціями в ділянці шкільництва/едукації, що їх кінцева збірна сесія адоптувала.

Другий панель — розглядав відношення засобів масової інформації до проблем етнічности, а підставу до дискусії дав артикул Віліяма С. МекКреді з Чікаґоського університету п.з. „Етнічна спадщина: Сучасне питання". Його коментарі і кінцеві висновки дали підставу до оформлення рекомендацій по лінії домагань, щоб засоби масової інформації виказали більше знання і зрозуміння для етнічности, а відкинули упередження, дискримінацію, і стереотипну оцінку, мовляв — етнічність це „страви, танки і дивачні строї". До стейтової адміністрації спрямовано домагання, щоб створити плятформу для виміни думок між цими чинниками і етнічними громадами, а також осередок етнічних інформацій, якими могла б

(Закінчення на стор. 4)

ГРУПА АМЕРИКАНЦІВ ПРИБУЛА ДО ТЕГРАНУ НА „ТРИБУНАЛ"

Теґран, Іран. — Сюди прибула група зложена з десяти американських громадян на чолі з колишнім головним прокурором ЗСА Ремзі Кларком з метою взяти участь у судженні ролі ЗСА в Ірані на протязі трьох декад.

У своєму виступі Кларк почав з оправдання іранської революції. На його думку та революція це „чудо нашої доби" і є вона повністю оправдана. Так само, на думку Кларка, „захоплення закладників є зрозуміле, воно кероване людськими мотивами. Бог бачить, що це зрозуміле, але все таки воно не справедливе".

Після цього Кларк намагався представити Америку, американських громадян і політику в світлі, приємному для лідерів сучасної іранської революції: „В'єтнам, я плачу над В'єтнамом... Хто був Аллен Даллес? Де є Керміт Рузвелт (працівник Сі-Ай-Ей, який допоміг Шахові під час спроби перевороту Моссадеха)? Де є Ричард Гелмс або Генрі Кіссінджер, або Ричард Ніксон?" Після таких реторичних питань Кларк сказав, що дальше „притримування закладників відхиляє увагу Шаха, негідника цього акту..."

Накінець Кларк попросив і „звільніть тих 51-ох людей", а теж запропонував себе на місце закладників.

На тій самій конференції також виступали делегати з Юґославії, Західної Німеччини і Італії. Всі вони вимагали звільнення закладників.

Декрет про санкції проти Ірану забороняє всім громадянам ЗСА подорожувати до Ірану. Виїмкні з під нього є тільки працівники преси, радіо і телебачення. Таким чином поїздка колишнього головного сторожа американського судочинства до Ірану має особливе значення, тим більше, що теперішній Ґенеральний прокурор Бенджамін Сівілетті перед тією поїздкою попередив її учасників, що вона є звичайним ломанням закону і за таке кожен американський громадянин буде притягнений до карної відповідальности. Закон передбачає кари за такий проступок до десяти років тюрми і 50,000 дол.

На першій сесії цього зібрання відчитано деякі американські секретні документи, а серед них письмо ґенерала Роберта Гайзера, який був висланий недовго перед упадком шаха до Теґрану з метою допомогти іранським чинникам перебороти тодішню кризу. Досі було відомо, що завданням ґенерала Гайзера було стримувати іранські військові чинники від інтервенції, яку деякі з них плянували з наміром урятувати країну від хаосу. Цей документ, якщо він правдивий, доказував би щось протилежного. В заключенні своїх пропозицій ґенерал Гайзер, каже „Якщо це не вдасться (зміцнення й утривалення тодішнього уряду Бахтіяра), той мусіло порадою є перебрання влади військовиками". Американські чинники у Вашінґтоні відмовилися коментувати той документ.

В ЯКУТСЬКУ СУДЯТЬ ВЯЧЕСЛАВА ЧОРНОВОЛА

Ню Йорк, Н.Й. (Пресова служба ЗП УГВР). — У вівторок, 3-го червня, почався у Якутську суд над Вячеславом Чорноволом, який після семирічного ув'язнення у Мордовських таборах, перебував на засланні в Якутській АССР. Цим разом його судять не за політичні провини, але за спробу „зґвалтувати якусь жінку", отже за статтею 117 Кримінального кодексу УССР. У цій статті говориться:

Вячеслав Чорновіл

„Зґвалтування, тобто статеві зносини з застосуванням фізичного насильства, погрози, або використовуванням безпорадного стану потерпілої — карається позбавленням волі на строк від трьох до восьми років".

Злочин „зґвалтування" Чорновіл начебто вчинив 8-го квітня в місті Мирний, куди його викликали з Нюрби, де він перебував на засланні. А викликали його туди під приводом полагодження якоїсь формальної справи, що, як згодом стало ясно, вчинено з пляном провокації.

Безпосередньо перед судом Чорновола, його відвідувала його дружина Атена, але не маємо даних про те, чи вона знала про день процесу, поскільки суд закритий. Невідомо також, чи пощастило дістатися на процес адвокатові з Москви, тому що останньо органи КҐБ заставляють адвокатів відмовлятися від оборони політичних в'язнів.

Одержано також інформацію, що таборові власті в Кочіно, Пермської области, обвинувачують Зиновія Красівського у симулюванні психічної недуги під час його ув'язнення в „психушках". Красівський 1930 року народження, був арештований і засуджений в 1967 році на 12 років таборів і 5 років заслання за здогадну приналежність до Українського Національного Фронту. На доручення суду, він довгі роки провів у „психушках".

СОВЄТСЬКИЙ „СПЕЦ" У РЕЛІГІЙНИХ СПРАВАХ ВІДКРИВАЄ ЗАСЛОНУ

Релігія і православна церква в Україні

Вашінґтон (УІС „Смолоскип"). — На Захід дісталася копія звіту Ради у справах культів у СССР — члена ЦК Комуністичної партії Совєтського Союзу. Документ цей підписав В. Фуров, заступник голови Ради.

У звіті подано інформації про діяльність Російської Православної Церкви (РПЦ) в СССР. Багато місця у ньому відведено справі релігії і церковного життя на Україні.

На підставі цього звіту подаємо нижче інформації про стан православної церкви в Україні та цитати з нього, які цей стан характеризують. Не зважаючи на те, що звіт цей написаний ще в 1975 році, інформації не втратили на актуальності і до сьогодні.

Склад РПЦ

Російська Православна Церква (РКЦ) в СССР, якій цілковито підпорядкована православна церква в Україні, на початку 1960-их років мала 73 епархії, очолені єпископами, архиєпископами й митрополитами. В 1974 році це число зменшилось до 67 епархій, а архиєреїв — до 58. Згідно зі звітом Фурова, теперішній єпископат в СССР склався в основному в часі вже совєтського періоду. Середній вік архиєреїв (в 1974) був — 50 років, а середній стаж — 12 років. Перед 1945 роком єпископи мали такий стаж: понад 30 років — 4 особи, від 21 до 30 років — 4, від 11 до 20 років — 30, від 1 до 10 років — 20. Сім архиєреїв мали вищу світську освіту, 22 — середню, 29 — нижчу. Розподіл за духовною освітою виглядає так: 44 архиєреї мали високу духовну освіту, 11 — середню, 3 — не мають. Кандидатів богословія — 28, маґістрів — 6, докторів — 3. Серед діючих архиєреїв московські духовні школи закінчили 18 осіб, ленінградські — 19.

У звіті пишеться: „Багаторічне спостерігання, глибоке вивчення настроїв правлячих архиєреїв ще раз підтверджує, що єпископ льояльно ставиться до совєтської влади".

Три категорії архиєреїв

Всіх архиєреїв у звіті поділено на три основні категорії:

Перша категорія — це ті, які „на словах і на ділі" підтверджують свою льояльність до совєтської влади і які „не проявляють особливої активности в поширюванні впливів православ'я серед населення". На Україні до цієї категорії зараховані митрополит Сергій (Одеса), архиєпископи Никодим (Харків), Григорій (Мукачів), Аліпій (Вінниця) і Леонтій (Симферопіль).

Друга категорія — це архиєреї, які стоять на „льояльних позиціях до держави", але які стараються активізувати служителів культу, церковного активу, виступаючи за підвищення ролі Церкви в особистому, сімейному і суспільному житті". До таких зараховані митрополит Філарет (Київ), архиєпископи Йосиф (Івано-Франківськ) і Дам'ян (Волинь), єпископ Феодосій (Полтава).

Третя категорія — це та частина єпископату, „в якої в різний час проявлялися і проявляються спроби обійти закон про культи, декотрі з них релігійно консервативні..." До таких належать митрополит Миколай (Львів), архиєпископ Паладій (Житомир) і єпископ Сава (Чарнівці).

Про рукоположення нових єпископів пишеться: „Треба мати на увазі, що в останніх роках рукоположення в єпископи проводиться в першу черту з врахуванням того, що „новопосвячені" будуть призначені для зарубіжної роботи, а згодом, після повороту, на катедрах внутрі країни. У відповідності до цього ми ставимо визначені вимоги, пропозиції, побажання перед патріярхом (Піменом) і членами Синоду, а вони у свою черґу у рішучій формі викладають ті завдання перед новими єпископами при їх рукоположенні... Слідуючи за приклад патріярха Пімена, й інші ієрархи у своїх виступах підтримують внутрішню і зовнішню політику совєтської держави..."

У звіті висловлюється незадоволення з діяльнос-

(Закінчення на стор. 4)

В ІСТ ЧЕТҐЕМІ ВІДБУЛОСЯ ПЛАСТОВЕ СВЯТО ЮРІЯ

Іст Четґем, Н. Й. (Рома Сохан-Ґадзевич). — Біля 300 юнацок і юнаків із пластових станиць в північносхідних ЗСА взяли участь у змаганнях з пластування, спорту і теренових ігор під час традиційного Свята Юрія, яке відбулося тут, на оселі „Вовча Тропа", в днях 24-26-го травня.

Темою цьогорічного свята було — „В здоровому тілі здорова душа".

Теренові гри — окремі для юнацок і юнаків — відкриття та розтаборування відбулися в суботу. В неділю юнацтво змагалося в легкоатлетиці, відбиванці, тягненні шнура та в різних іграх і забавах. Увечері відправлено Богослужения.

Фінали спортових змагань і закриття Свята Юрія переведено в понеділок. Під час святочного закриття відбулися іменування юнацтва, надання відзначень та переходи юнацтва до старшого пластунства, як теж роздача нагород першунам свята.

Юрко Тимків, курінний 5-го Куреня Нюарку, і Наталка Федун, курінна 38-го Куреня з Пассейку, після вручення чаш за першенство у загальному точкуванні.

У загальному точкуванні, яке включало участь у спорті, теренових грах, пластову поставу і т. п., перемождцями були: юначки — 1. 38-ий Курінь з Пассейку; 1.44-ий Курінь з Нюарку; 3. 20-ий Курінь з Нюарку; юнаки — 1. 5-ий Курінь з Нюарку, 2. 31-ий Курінь з Пассейку, 3. 15-ий Курінь з Елізабет.

У теренових грах першунами були: юначки — 1. 38-ий Курінь з Пассейку, 2. 18-ий Курінь з Ню Йорку, 3. 32-ий Курінь з Елізабет; юнаки — 1. 31-ий Курінь з Пассейку, 2. самостійний року Курінь „Чорноморці" з допомогою членів куренів „Ті, що греблі рвуть" і „Чортополохи", та інших пластунів і пластунок.

У склад команди свята входили: Зенон Стахів, комендант; Влодко Темницький, бунчужний; Рося Лабінська, писар; Юрко Шипайло, комендант юнаків; Ляля Войтович, комендантка юначок; Ераст Гафткович, бунчужний юнаків; Марта Кушнір, бунчужна юначок; Таня Шуст, писар табору юначок.

Свято Юрія перевів цього гурток з Бріджпорту, 3. 15-ий Курінь з Елізабет і 21-ий Курінь з Ню Йорку.

Нагороди за загальне точкування в спортових змаганнях одержали: юначки — 1. 38-ий Курінь з Пассейку, 2. 44-ий Курінь з Нюарку, 3. 18-ий Курінь з Ню Йорку; юнаки — 1. 31-ий Курінь з Пассейку, 2. 5-ий Курінь з Нюарку, 3. 3-ій Курінь з Ню Йорку.

Грамоти були вручені першунам окремих змагань спорту.

СССР ВІДМОВЛЯЄТЬСЯ ВІДТЯГНУТИ ВІЙСЬКА З АФГАНІСТАНУ

Москва. — До Москви прибув індійський міністер закордонних справ Нарасімґа Рао, ціллю якого є добитися переговорами із совєтським урядом звільнення Афганістану від совєтської окупації та гарантії його кордонів і незалежности.

Усі дотеперішні спроби індійського уряду включно з виразними вимогами прем'єра Індірі Ґанді дотепер не дали ніякого успіху. Навпаки, на вітальному бенкеті в честь Рао міністер закордонних справ СССР Андрей Громико, як повідомляє пресове агентство Ройтерс, заявив, що треба погодитися „з існуючими реалітетами" та перестати займатися „безнадійними" завданнями. Громико заявив:

„Всілякі дискусії відносно цього (окупації Афганістану), всілякі проби втручування у внутрішні справи Афганістану, є безпредметні".

Хоча після такої офіційної заяви ледве чи можна сподіватися якихсь позитивних вислідів із поїздки Рао, та він все таки продовжує з'ясовувати позиції індійського уряду в цій справі. Індії йдеться в першу чергу про власну безпеку. Присутність совєтських військ на кордоні Пакистану, з яким Москва є в дуже поганих відносинах і супроти якого вона зовсім не скриває своїх неприязних намірів позбавляють Індію того захисту, який давав колись цій країні вільний Афганістан.

Індія пропонує, щоб після виходу совєтських військ великодержави ЗСА, Китай і СССР загарантували недоторкальність кордонів Афганістану та зобов'язалися не вмішуватися у його внутрішні справи. Йдеться про фактичну невтральність. Китай і ЗСА повністю згідні на таку пропозицію, єдиний СССР відкидає її категорично, присутність бо совєтських військ в Афганістані є підставою стратегії СССР і її дальших агресивних плянів у тому обширі.

КАРТЕР І РЕҐЕН ПЕРЕМАГАЮТЬ, КЕННЕДІ НЕ ПІДДАЄТЬСЯ

Джерзі Сіті, Н.Дж. — В „Супер-вівтіркових" республіканських праймерах у дев'яти стейтах 3-го червня Роналд Реґен був безконкуренційним переможцем, здобувши додаткових 423 делегати до його понад тисячу попередніх делегатів на республіканську Конвенцію цього літа, де він з першого бальоту дістане номінацію.

В демократичних праймерах цього ж „Супер-вівтірка", які проходили у восьми стейтах, президент Джіммі Картер, хоч виграв вибори тільки в трьох стейтах, збільшив число делегатів до біля 2,000, коли потрібно для номінації з першого бальоту на Демократичній конвенції 1,666 делегатів. Його номінація теж запевнена на Конвенції.

Блискучу перемогу, бо аж в п'яти стейтах, дістав сенатор з Массачусетс Едвард Кеннеді, переміґши Президента в Ню Джерзі, Каліфорнії, Південній Дакоті, Ню Мексіко та Ровд Айленді, що дає йому понад 1,200 делеґатів з потрібних 1,666. Президент Картер здобув стейти Огайо, Вест Верджінію й Монтану.

Тепер сен. Кеннеді плянує робити заходи для того, щоб перемовити у свій табір делегатів з табору Президента, твердячи, що номінацію демократичної Конвенції має мати кандидат, який може в листопаді під час справжніх виборів повести за собою північні індустріяльні стейти, де — на думку сенатора — він міцніший.

Маскі обрав нового речника Державного департаменту

Вашінґтон. — Державний секретар Едмунд Маскі обрав Джана Ґ. Траттнера, досі працівника Міжнародної агенції зв'язку, на нового речника Державного департаменту. На цьому пості він замінить Годдінґа Картера 3-го, який покидає департамент 1-го липня ц.р.

Траттнер, якому 49 років вже раніше працював в Державному департаменті у відділі преси й інформації, а останньо був екзекутивним секретарем заступника державного секретаря Воррена Кристофера. Траттнер закінчив студії у Єйлському університеті і перед тим заки перейти на працю в Інформаційній агенції ЗСА, був репортером.

При тому речники Державного департаменту поінформували кореспондентів про найближчі поїздки державного секретаря Маскі. При кінці червня він відвідає Маляйзію, щоб там стрінутись з міністрами держав Південної Азії, опісля поїде до Італії і Юґославії з президентом Картером і братиме участь в конференції Північно-Атлантійського Оборонного Союзу (НАТО), яка відбудеться тим разом в Анкарі, Туреччина.

У світі

ЧОРНІ ПАРТИЗАНИ В ПІВДЕННІЙ АФРИЦІ ЗАПАЛИЛИ БОМБАМИ дві хемічні фабрики для виробу нафтових деревагів та одну рафінерію, спричинивши тим великі шкоди. Уряд Південної Африки заповів гостру реакцію на ті саботажні акти. Акція уряду буде звернена не лише проти партизанських угрупувань, але також проти політичних організацій чорних у Південній Африці.

У ВОСЬМИ ПРОВІНЦІЯХ З ДЕВ'ЯТИ, В ЯКИХ ВІДБУЛИСЯ ВИБОРИ, ВИГРАЛА партія Індірі Ґанді. Загально цю перемогу вважають зростом підтримки для політики, яку веде І. Ґанді.

У ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНІ ПОЛІЦІЯ ПЕРЕВЕЛА ШИРОКІ АРЕШТИ СЕРЕД ТИХ ОСІБ, які підписали Хартію 77. Жертвою арештів впало 17 осіб у Празі, у яких переведено обшуки, після арешту їх переслухано і звільнено з браку доказів будь-якої вини. З тих 15 в тюрмі затримано тільки Лядіслава Ліста, колишнього секретаря Комуністичної ліги молоді.

ІЗРАЇЛЬСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ВІДКИНУВ ВНЕСОК ОПОЗИЦІЇ висловити недовір'я урядові Менахема Беґіна. Одначе це, мабуть, ще не зовсім закінчило кризу уряду. Є можливості дальших резиґнацій після резиґнації міністра оборони Вайцмана.

Український Музей приміщено в новому будинку

Саскатун, Саск. — При участи представників урядів та запрошених гостей з усіх частин Канади, 24-го травня 1980 довершено святочного відкриття Українського Музею в Саскатуні в його новому будинку при 910 Спадайна Кресцент-схід.

Привіт від Централі КУК та його підбудов склав екзекутивний директор д-р С. Яр. Кальба, підкресливши, що цей великий проєкт Союзу Українок Канади поставив Саскатун на рівні з найбільшими українськими центрами в Едмонтоні, Торонто і Вінніпеґу.

Відкриття поблагословив саскатунський єпископ УГПЦеркви Владика Василій, а привіти від уряду склали: сенатор С. Бакволд від Федерального Уряду, колишній федеральний міністер посол Р. Гнатишин, Р. Романів — заступник прем'єра Саскачевану і посадник Саскатуну К. Врайт.

Крім згаданих осіб промовляли: В. Козяр від Національних Музеїв Канади, д-р Ф. Торн від Національного Музею в Оттаві, д-р Дж. МекБит від Асоціяції Канадських Музеїв, д-р Л. Фарина голова Централі СУС, п-на М. Л. Лазарович від УМК, п-ні А. Павлик від Філії УМК і голова Дирекції УМКанади Марія Ткачук, яка має найбільші заслуги для розвитку музею. Господарем відкриття був Я. Луцюк, який відчитав численні привіти, одержані листовно. Програму закінчено врочистою вечерою в залі північного Саскачеванського університету.

ПРИГАДКА

Пригадуємо всім ВШ Передплатникам „Свободи", що з днем 1-го червня ц. р. одержують англомовний „Український Тижневик" тільки ті передплатники щоденника, які вислали замовлення і належну передплату „Українського Тижневика". Для вигоди тих передплатників, які бажають одержувати „Український Тижневик", але ще не вислали такого замовлення і передплати, поміщуємо в цьому числі відповідний формуляр, що його можна вирізати і переслати виповненого разом з чеком передплати до Адміністрації „Свободи".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily exept Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік — $30.00, на півроку — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65¢ міс. За кожну зміну адреси — 50¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Зростає офензива СССР

Те, що називано „мировою" офензивою Москви в Европі не лише прибирає на силі, але й починає виявляти свій справжній характер. При допомозі нагромаджених військових сил і ракет з атомовими головками Москва зміцнює свій натиск з метою зломити моральний хребет західньоевропейським країнам.

Уже понад 150 наймодерніших ракет з потрійними атомовими головками СС-20 розмістив Совєтський Союз у різних стратегічних пунктах, окупованих ним європейських територій і достава та приміщування тих ракет триває і далі. Москва під сучасну пору зовсім не скриває зосередження своїх атомових стрілен націлених на Европу. Навпаки, можна мати враження, що вона їх тенденційно демонструє, щоб викликати відповідну реакцію.

Розрахунки Москви принаймні частково себе оправдують. У Франції мабуть найкраще окресли сучасну поставу міністер закордонних справ Франсуа-Понсет: „Це було б найбільшим політичним промахом ізолювати Совєтів".

СССР навіть не хоче відкривати дискусії з европейцями про інвазію на Афганістан і про мляві европейські вимоги відтягнення збройних сил СССР із тієї країни. Кремлівські лідери хочуть дискутувати з европейськими країнами над питанням „миру і безпеки" для тих країн. А їхня безпека може бути загрожена тільки з боку СССР і европейські державні мужі добре це розуміють.

Спостерегачі европейської сцени й кореспонденти американських газет, стаціоновані в головних столицях Европи, стверджують, що совєтські потягнення, підтримані очевидною сконцентрованою збройною силою, починають викликувати страх. Велика частина публічної опінії у західньоевропейських країнах критикує тих своїх державних діячів, які в обличчі совєтського натиску готові піти на „новий Мюнхен", а в Франції йдуть далі й кажуть на „нове Віші"; Віші під час Другої світової війни символізувало активну співпрацю з ворогом.

Ціллю совєтської офензиви є, зломивши опір европейських країн, добитися їхньої політичної сепарації від ЗСА. Москва наголошує, що буцімто ЗСА „загрожують европейському мирові своєю політикою". Націливши на Европу величезне число своїх атомових ракет, Москва одночасно вела цілу кампанію під кутом недопущення атомового доззброєння в Европі, що саме тепер пропонує Вашінгтон. Компромісові пропозиції европейських країн Москві, щоб вона стримала монтування своїх ракет, спрямованих на Европу, а за те вони стримають монтування середнього засягу ракет в Европі, не викликали у Кремлі ніякої реакції. Свою мілітарну перевагу в Европі СССР хоче зберегти й на майбутнє втримати та поширити.

Останньо ті цілі Москви були виразно з'ясовані в цілому ряді виступів в Европі. Вказати б хоча б на недавню промову совєтського амбасадора Червоненка в Парижі, на інтерв'ю міністра закордонних справ Громика в тому ж Парижі тощо. Тож не диво, що в европейських столицях починають говорити про небезпеку збройного конфлікту, а канцлер Шмідт порівняв це з „липнем 1914".

Щоб тільки природний вулкан

Вибух вулкану на горі Сейнт Геленс у стейті Вашінгтон, один і другий, а тепер непевність щодо його дальшої дії, також ті непередбачені в Америці спустошення, що їх він спричинив і можливо, що ще спричинятиме, примусили багатьох осіб, що вибух бачили, говорити у біблійному тоні й біблійною термінологією: кінцесвітнє, Армагеддон, страшний суд, кара Господня, День гніву...

Цей вулкан, який вибухнув з приголомшливою силою й кількість вулканічного пороху — разом з грязюкою й розтопленими мінералами — кількість якого вже науковці порівнюють з тією, що засипала з вибуху Везувію два стародавні міста — Геркулянум і Помпею, в 79 році по Христі, пригадує нашій самовпевненій технологічній добі про стихійні нещастя й катастрофи, від яких, не зважаючи на те, що людина вже „ходить по Місяці" й бачить Венеру чи навіть Юпітер, наша цивілізація з усіма її компютерами, не захищена.

Не допоможе тут, отже, заавансована технологія, бо вся „машинерія" спинилася від надміру вулканічного куряви-пороху. І звучить майже „весело" повідомлення в пресі, що зупинилася була й поштова сортувальна апаратура, коли розірвалися деякі листи-пакетики, в яких мешканці поблизьких районів до вулкану ще перед його першим нищівним вибухом, пересилали своїм рідним чи знайомим небачений ними вулканічний порох для цікавости. Рятункова акція теж не могла відбутися і теж з тієї ж причини: гелікоптери не могли літати. Це саме стосувалося всього „рухомого й нерухомого".

Рятунок був один — вичекати, аж порох розвіється й осяде, а тоді вже братися і за розшуки жертв і за направу матеріяльних спустошень і шкоди.

Однією потіхою, хіба, може бути для людей те, що стихійні катастрофи: вибухи вулканів, повені, землетруси, посухи, сарана чи ще щось подібне не відбуваються на нашій пляненті одноразово, а звичайно по-черзі, і тому людство, хоч як ними потрясене, завжди встигає залікувати свої рани до наступного удару й катастрофи.

Вибух цього вулкану поставив перед нами й іншу проблему: більшість із нас не-пацифісти, всі ми, мабуть, не проти „холодної" і „менш-холодної" війни, бо віримо, що в разі такого ходу світових подій нашій батьківщині пощастить взяти свою долю в свої руки. І ось можливість не конвенційної, а таки нуклеарної війни: це значить не один вибух такий, як на горі Сейнт Геленс вулкану, а кілька, а багато, і порох вже не звичайний, — хоч і задушливий, і густий, і його страшенно багато, — а атомовий, радіоактивний, з „штучних вулканів", створених розумом людини...

Це вперше від довгого часу багато з американців, і ми між ними, наочно бачимо, якою сильною мілітарно мусить стати знову Америка, щоб нікому з недоброзичливих „сусідів" на думку не прийшло творити на землі „штучні" вулкани — ті, радіоактивні.

ЄГИПЕТ ГОТОВИЙ

З початку осені 1973 року президент Єгипту Анвар ель-Садат перебрав у свої руки пост прем'єр міністра єгипетського кабінету. Невдовзі вибухла четверта війна між Ізраїлем із одного боку, а з другого Єгиптом і Сирією, у якій допоміжними були майже всі арабські країни. Цю війну — в Ізраїлі називали „війною Йом Кіппур", бо розпочали її араби в день (6-го жовтня) того великого для жидів свята — була своєрідним переломом у довготривалому кривавому конфлікті арабів з Іраїлем. У ній єгипетські війська боролися хоробро, а командування виявило всі прикмети високоякісного сучасного військового штабу.

Єгиптяни блискуче зфорсували Суезький канал, переломили ізраїльські укріплення та перешкоди — вперше застосували водні помпи великої потужности для розбивання земляно-піскових перешкод — повністю здобули головну ізраїльську оборонну лінію і були близькі до знищення бойового ядра південного ізраїльського фронту. Тільки смілива і крайньо рисковна ізраїльська протиатака та зфорсування південної частини Суезького каналу дали змогу ізраїльському командуванні перебрати ініціятиву в свої руки. Велика частина заслуги в цьому єгипетському переломі належить президентові Садатові, високому старшині єгипетської армії. Після закінчення війни Садат передав уряд новому прем'єрові.

Загострення суперечностей

Дня 15-го травня президент Садат знову перебрав пост прем'єр-міністра. Причини цього вагомого потягнення різнорідні, але ще не всі відомі. Політичні суперечності на Близькому Сході загострилися до тієї міри, що на одному чи другому кордоні можуть знечев'я заговорити гармати. Не є вийнятком і єгипетський кордон з Лівією, де чотири арабські держави — Лівія, Альжир, Сирія, Південний Ємен — і Палестинська Визвольна Організація договорилися у справі спільного фронту проти сепаратного договору Єгипту з Ізраїлем. Гарячою стала полоса кордону Ірак-Іран. Ясір Арафат, голова ПВО, заповів, що після кривавого замаху веденої ним бойової групи „Фатаг", у якому загинуло шість ізраїльтян, почалася нова доба у війні проти проти Ізраїля" і заповів недалекі посилені бойові виступи. А за плечима того всього Москва.

Москва вклала багато енергії, ресурсів і терпеливо ткала ткань своїх політичних заходів і інтриг в тому обширі і після нападу на Афганістан вона може пересунути центр свого наступу в різні інші напрямки, а серед них на одному з перших місць той, де є Єгипет. Навчений досвідом президент Садат не чекає аж прийде можливий удар. Він його хоче випередити мобілізацією своїх ресурсів, перегрупуванням державного і військового керівництва і піднесенням готовости на всіх ділянках.

Зміни, що їх заплянував Садат, дуже глибокі, вони включають не лише нових людей на керівних постах, але також дають нові завдання дотеперішнім керівним одиницям. Дотеперішній прем'єр, Мустафа Кгаліль став найближчим дорадником і співробітником президента, генерал Камаль Гассан Алі, дотеперішній міністер оборони перебрав пост заступника президента на пості прем'єра і є координатором трьох ключових міністерств інформації, публічної служби, оборони; генерал Агмед Бадаві став міністром оборони.

Внутрішня консолідація

Одночасно з тими персональними змінами президент Садат почав акцію за внутрішньою консолідацією населення Єгипту. 14-го травня він виступив з великою публічною промовою, у якій накреслив плян своєї діяльности на внутрішньому відтинку. Однією з важливих точок того пляну є злагіднення, або навіть припинення релігійних спорів і конфліктів між християнами-коптами і мусулманами, між різними мусулманськими сектами, які в ісклямському світі відіграють велику ролю; „не сміє бути релігії в політиці, а політики в релігії" — пригадав він тим, що хотіли б релігійний фермент використати для своїх політичних цілей. Ще більше уваги плянує він присвятити розв'язці накопичених соціяльних і економічних проблем, які обтяжують Єгипет і в часі конфліктів можуть стати великим тягарем.

Завдяки американській допомозі в зброї, техніці і фінансах Єгипет переводить переозброєння своїх військ. Взявши це все до уваги, треба сказати, що Єгипет великою мірою готовий устріти можливі труднощі і небезпеки. З другого боку його готовість заставить евентуального агресора застановитися двічі, заки починати авантюру.

ОБ'ЄДНАНІ ШТАБИ АРМІЇ ПРОГОЛОСИЛИ, що вони покликали до життя окрему комісію, завданням якої буде докладно простудіювати усі документи, що відносяться до неуспішної спроби звільнення американських закладників в Тегерані. Комісія не буде перевіряти вже поданих версій цієї акції, а студіюватиме логіку плянування, щоб опісля подати Пентагонові свої рекомендації для чергових подібних акцій. Комісію очолюватиме адмірал Джеймс Л. Галловей, колишній шеф морської фльоти. Зарядження у справі покликання комісії дав голова Об'єднаних штабів ген. Дейвід С. Джовнс у порозумінні з президентом Картером і секретаром Департаменту оборони Бравном.

МОСКВА ЗАГРОЖУЄ ТУРЕЧЧИНІ

(В. Д.). — Дня 24-го квітня ц. р. американці вірменського походження вперше відзначували дату голоковсту цього сторіччя, коли це в 1916 році 1,500,000 вірменів замордовано за володіння Оттоманської турецької імперії. Згадуючи цю трагедію єпископ Незроб Ашіян з рамени Вірменської Апостольської Церкви в американському Конгресі виголосив спеціяльну молитву. Причина того масового нищення вірмен була в цьому, що імперіялістична Туреччина жахливо переслідувала вірмен-християн, підозріваючи їх в нельояльності до трону султана.

„Молоді турки"

У 1918 році Оттоманська імперія впала, а в чотири роки пізніше — прийшли до влади „молоді турки" під проводом Кемаля Ататурка, основника модерної турецької республіки.

Совєтська пропаганда далі поголовно атакує Туреччину й всіх турків, обвинувачуючи їх в мордуванні вірмен, знаючи добре, що це ділялося ще колись, за часів імперіялістичної Туреччини зі султаном на чолі. Москва продовжує далі змішувати ці два турецькі режими у своїй пропаганді та навіть іде так далеко, що обвинувачує теперішню Туреччину за злочини тодішньої султанської Туреччини. Тими своїми пропагандивними наклепами Москва підбурює вірменів поза кордонами Вірменії — яких є понад 3 мільйони,—між ними 500,000 в Америці — закликаючи їх до „кривавої пімсти".

Після вибуху большевицької революції в 1919 році, Вірменія пішла слідами України й проголосила свою державну незалежність, що її визнало ряд держав, включно зі ЗСА. Але в 1920 році московсько-большевицькі війська напали на Вірменію, знищили національний уряд та наставили маріонетковий комуністичний уряд, який є знаряддям Москви, так же як і „уряд" Української ССР в Києві.

Але совєтський заговір проти Туреччини не обмежується лише до самої словної пропаганди. В 1974 році постала марксистська терористична група під назвою „Тайна Визвольна Армія Вірменії", яка почала безоглядну терористичну акцію проти турецьких дипломатів поза Туреччиною: вбито турецьких амбасадорів до Франції, Австрії і Ватикану; турецького генерального консула в Лос Анджелесі, пресового аташе в Парижі, сина турецького амбасадора в Голляндії; вбито швагра турецького амбасадора в Еспанії та його жінку й інших.

Посилення терористичних актів проти турецьких дипломатів — більшости яких ще не було на світі, коли мордовано вірмен в 1916 році — не є несподіванкою для нікого. Зі зростом радикалізму-екстремізму в Ірані, захоплення Афганістану совєтськими військами, Туреччина залишилася ще найсильнішою остоєю проти експансивної агресії Москви в тій частині Азії. Понад 27 років Туреччина була надійним членом Атлантійського Союзу, з 480,000-членною армією, яка примусила Москву вдержувати вздовж турецько-совєтського кордону 25 совєтських дивізій. Без Туреччини такі стратегічні протоки, як Босфор і Дарданелли були б давно опинилися під совєтською контролею.

Потреба допомоги

Немає найменшого сумніву, що Туреччину треба зберегти як демократичну державу. У виборах минулої осени виграв прем'єр-міністер Деміль, який був на опозиційній листі, і який в ніякому разі не є диктатором.

Туреччина потребує від Заходу допомоги, бо має 20 відсотків безробіття, а її інфляція сягає майже 100 відсотків. У Туреччині ще досі живе біля 80,000 вірмен. Останньої осени Державний департамент у Вашінгтоні видав огляд про стан прав людини в різних країнах світу. Там сказано, що в Туреччині релігійні меншості мають повні цивільні й політичні вольності, і турецький уряд робить усе можливе, щоб полешити свобідне функціонування релігійних та виховних інституцій вірмен, греків і жидів.

Отже, Туреччина є своєрідним політичним якорем на сповненому небезпек Близькому Сході.

РЕЧНИКИ ДЕРЖАВНОГО ДЕПАРТАМЕНТУ заявили 2-го червня ц.р., що Уряд ЗСА не перестав цікавитися порушуванням людських прав в Арґентині, але з другої сторони Вашінґтон шукає можливостей нав'язати співпрацю з арґентинським урядом в інших ділянках. „Покищо наша політика у відношенні до людських прав в Арґентині не змінилася", — заявив речник Державного департаменту підкреслюючи, що ЗСА не мають наміру комплікувати справ у відносинах між Арґентиною і ЗСА, головно в ділянці закордонної політики.

МАРТА С. КОЛМАН, ЖІНКА, ЯКА БУЛА РАЗОМ з Верноном Е. Джорданом під час атентату на нього, зголосилася до службовців Федерального Бюра Інвестигацій (ФБІ). Вона не тільки зустрінеться із службовцями ФБІ, але також з Вейном Дейвісом, якому закидають співучасть у стрілянині. Здоров'я Джордана в міжчасі поправилось і він у понеділок, 2-го червня, вже встав з ліжка і сидів довший час на спеціяльному візку. Слідство ФБІ продовжується.

ПРО СМЕРТЬ о. ҐУРҐУЛИ

Редакція „Свободи" дістала від свого читача копії листів з України, в яких описуються обставини смерти і похорони о. Анатолія Ґурґули та його дружини. Внизу поміщуємо пояснення читача і виїмки з листів.

*
* *

Пересилаю виїмки із листів моїх кревних, в яких описується докладно про смерть отця Анатолія Ґурґули, пароха села Томашівці, Калуського повіту (а не із Рогатинщини, як інформовано раніше).

Отця Ґурґулу добре пам'ятаю, бо був він у нашому селі парохом від часу смерти свого батька, який також був священиком і парохом Томашівець, а помер коротко перед Другою світовою війною.

Отець Анатолій Ґурґула був слабовитого здоров'я, частинно спаралізований, і большевики його довший час не чіпали, але з часом старалися намовити перейти на православ'я, що їм не вдалося. Отець Ґурґула пішов у підпільну церкву і потаємно виконував усі функції священика. Його молодший брат згинув від розстрілу, як рівно ж з ним проф. агроном Ремезовський, Ілько Добровольський, диригент і режисер Михайло Король, Михайло Кочубей та інші. День перед смертю отець Ґурґула отримав з Америки посилку, — він час до часу, як інвалід, такі посилки отримував з Америки. — В цій посилці була чаша, новий фелон і інші речі. Все це було в другій кімнаті і не згоріло, ані ніхто цього не пограбував. Подаю виїмки з цих листів:

„Привіт із рідного села Томашівці з 3-го березня 1980 року. ...Дорогий приятелю, я рішила Тобі нині написати, хоча від Тебе не мала листа, бо в нашім селі сталася велика і страшна новина, і сумна, якої не бувало, як світ. З 26-го числа на 27 (лютого) вночі погорів наш ксьонз Ґорґула з їмостею. Як двоє жили, так і погоріли, можна сказати, на ніц. Ксьонза (прах) всього взяли два рази на шуфлю, а їмость так була, як маленька дитина, а голів не було — ні з нього, ні з неї. Він довгі роки хорував, його спаралізувало. А як трохи підлічився, він дома діти хрестив... і Служби Божі відправляв. Так бідний молився, нікому нічого злого не зробив і не дожив своєю смертю померти... Вони получали з Америки посилки. Їм висилали допомогу, бо він священик і інвалід. Якраз получив посилку, а на другий день погорів. Що зробилося? Ніхто не знає, бо нікого там не було; і згоріла хата, а вони чисто згоріли, але так говорять, що то хтось мусів їх полити чимось, що вони так погоріли. Сумка з паперами церковними всякими не згоріла і Євангелія не згоріла.

1-го марта, значить вчора, хоронили їх. Який похорон був, не можу вам сказати. Люди були з усіх сіл, так ішли натовпами, і машинами легковими їхали. В церкві їх (священика і їмость) спорядили в Камінному, бо за річкою церква закрита, а в Камінному церкву відмалювали всередині і знадвору. (Церква) дуже гарна, дорога й багата..."

А ось і другий виїмок: „...Напишу Вам страшну новину. Вчора ми похоронили ксьондза Ґурґулу і його жінку. Такого випадку ще ніхто не пам'ятає. Опівночі чогось загорілася хата і ніхто не видів. Всі люди спали, а коли Яніцький Стефан ввидів, то вже не було кого рятувати. Обидвоє згоріли так, що ні голов нема, ні ніг, ні рук. Лишилося трошки м'яса і то люди хоронили. Зробили дві труни і ці останки поскладали в труни. Нарядили їх в Камінному в церкві. Люди йшли до церкви, як до Божого Гробу. Дуже то було страшне: на середині церкви дві труни наряжені. В хаті все згоріло. Діти ходили по тім згарищу, як сироти. Дуже багато було людей. Так ішли і їхали, що всі дороги були забиті. Їхали люди з усіх сіл, міст. Ховали його три ксьондзи. В церкві був новий фелон, і ці останки зложили в нього і так хоронили. Плачуть усі люди із нашого села...".

Ось ці два виїмки з листів. Отець Ґурґула був моїм парохом, однак, хоч я був ще дуже молодим хлопцем, як виїхав з дому, то отця Ґурґулу добре пригадую. Так, отже, поводяться із нашими священиками большевики, які на цілий світ горлають про свободу релігії, запевнену їхньою конституцією.

Парохіянин

РОЗВІДЧА СЛУЖБА ЗСА ПЕРЕКОНАНА, що Совєтський Союз не посилатиме вже цього літа нових військових частин до Афганістану, побоюючись, що таке потягнення може скомплікувати літні Олімпійські ігрища, а деякі держави можуть відтягнути в останню хвилину свої дружини. Раніше ходили поголоски, що СССР планує вислати до Афганістану нові військові частини у зв'язку з погіршенням там загальної ситуації і розгорнення боротьби патризанськими частинами та загальним спротивом населення.

Отець Семен Гаюк

ЗІ СПОГАДІВ ЧИТАЧА ЩОДЕННИКА „ДІЛО"

(1)

Населення Західньої Волині, за часів поверсальської Польщі, було в постійному контакті з Галичиною. Зокрема в близьких стосунках були ті села, що сусідували із собою вздовж колишнього російсько-австрійського кордону. А тому, що всі ті села з обох сторін від віків були заселені виключно українцями, то й відносини були щирі та сповнені справжнього братерського тепла і взаємопошани. Люди зустрічалися на ярмарках, на храмових святах, на весільних родинних оказіях, а молодь, як правило, „на музиках". Знайомилися, заприязнювались, кумувались, одружувались. А одночасно з цими чисто побутовими контактами відбувався ще й інший, значно глибший, процес поширення національної свідомости та непохитне ствердження в ній, що в результаті викликало сильну тугу за своєю національною незалежністю та своєю державністю.

Зрозуміло, що польська влада вороже ставилася до всіх цих контактів волинян з галичанами і, роблячи всілякі перешкоди, намагалася, всупереч народній стихії, втримати т. зв. горезвісний „Сокальський кордон".

Та чи не найбільшою турботою польської адміністрації була українська преса з Галичини, що серед населення Волині виконувала колосальну національно усвідомляючу працю. Ця преса була тим справді духовим насушним хлібом, якого був спрагнений народ. Тому по багатьох селах і містечках Волині можна було зустріти численних передплатників, які залюбки читали українську пресу з Галичини. Звичайно, що й на Волині в різні часи видавано кілька невеличких українських журналів (ред. Володимир Островський), навіть друковано досить велику тижневу газету „Українська нива" з талановитими статтями Олександра Ковалевського та ще кількох інших журналістів, з постійними репродукціями чудових картин Іжакевича, але тому, що згадана газета одержувала тільки мізерну дотацію від польської адміністрації, зобов'язавшись за це стояти на ґрунті тісної співпраці з польською владою, — серед населення Волині вона не була ані належно поширеною, ані популярною.

Із церковних видань Варшавської митрополії, до усіх без вийнятку парафій Волині, роками висилався офіціоз Православної Церкви в Польщі тижневий журнал „Воскресноє Чтеніє" в російській мові, що мав цілий штат добре оплачених з церковної скарбниці „єдинонедилімських" російських журналістів та дописувачів. (Рощицький, Ніколаєв, Вітязевський та інші). Дещо пізніше при тій же Варшавській митрополії почала виходити тижнева газета „Слово", також виключно російською мовою, біля якої гуртувалися галицькі православні москофіли на чолі з Георгієм Павлишиним, пізніше священиком і дуже активним москофільським діячем на Лемківщині.

Це все йшло на наші села, потрапляло людям до рук, робило до певної міри ворожу роботу, але належного признання згадані видання в народі не мали. Натомість вся українська національна преса з Галичини, за вийнятком лівого напряму, користувалася справді великою популярністю та її залюбки читали не тільки молодше, але й старше покоління.

Авторові цих рядків Господь судив перші і найкращі роки свого душпастирства мати в селі Лопушні на Крем'янеччині, що було положене при самій колишній російсько-австрійській границі. До свого повітового міста Крем'янця було 40 км., а до галицького повітового міста Збаража неповних 12 км. А там за Збаражем ще з яких 20 км.—і прекрасне галицьке місто Тернопіль. З огляду на відносно невелику відстань волиняки охоче їздили до Збаража за різними орудками, або навіть і до Тернополя, може дещо і рідше, але принаймні раз до року на знамениту тернопільську ярмарку св. Анни.

У Збаражі була „Народна Торгівля" з дбайливою і приємною обслугою та з деяким асортиментом товарів із самого Львова вже таки нашої української продукції. Високоякісні товари „Маслосоюзу", зокрема серед багатших селян, перед будь-якими родинними оказіями користувалися не абияким попитом. Відомі були і цукерки з української фабрики „Фортуна Нова", хоча це вже був люксус доступний лише окремим одиницям. Але папірці „Калина", паста до взуття „Елегант" і навіть шевські кілки до підбивання золівок „Дендра" мали ширше коло покупців.

Була ще невеличка крамниця із кольоровими нитками та всілякими матеріялами до вишивання, з газетами і журналами. В Збаражі можна було купити цей чи інший журнал та свіже число „Діла". В українському ресторані, власником якого був свідомий українець Григорій Рудник, можна було смачно пообідати та випити доброго львівського пива. Та чи не найважливіше, Збараж мав кількох українських лікарів, з-посеред яких особливо імпонував моїм парафіянкам д-р Павло Таращук, тонкий знавець своєї професії та ще й до того поістині праведна душа.

Не відмовляв своїх порад волинякам і молодий український адвокат Михайло Топорович, приймаючи до уваги деякі відмінності в звичаєвому праві та наявність іншої судової юрисдикції.

Словом, невелике місто Збараж було для волинян справжнім притягаючим осередком як в економічному, так і в культурному відношенні.

*
* *

У селі Лопушні, де, як я вже згадував вище, мені довелося душпастирювати, вже кілька років була державна чотирьохклясова школа з українською викладовою мовою. Цю школу селяни здобули після кількалітньої затяжної волокити та „хожденія по муках" по всіх польських урядових установах, які врешті-решт змушені були поступитися перед об'єднаною волею селян.

Але по всіх шкільних денниках і в офіційному листуванні польська адміністрація, немов наперекір, постійно підкреслювала, що школа є „з рускім єнзикем научання".

(Продовження буде)

Відбувся Український Концерт в користь Оркестри Вінніпеґу

Вінніпеґ, Мон. — У заповненій залі 100-річчя, 25-го травня 1980 року відбуто у Вінніпеґу під патронатом хору і УНО ім. О. Кошиця — Український Концерт, чистий дохід з якого пішов на потреби Вінніпезької Симфонічної Оркестри, що знайшлась у фінансових труднощах.

У цьому концерті взяли безкорисно участь: хор УНО ім. О. Кошиця, Танцювальні ансамблі „Сопілка" і „Русалка" та солісти: Василь Гунчак (цимбали), Т. Комар (акордеон) і соліст-піяніст Іван С.Н. Мельник, та солісти співаки: Леся Кохан-Будик, Ярослав Щур, Ірена Вельгаш і Едвард Іванко.

Вінніпезька Симфонічна Оркестра була першою в Канаді, яка з ініціятиви Централі КУК започаткувала українські симфонічні концерти. Цей український концерт у користь Вінніпезької Симфонії привітали дуже прихильно англомовна преса і мешканці Вінніпеґу без різниці на їхнє національне походження.

НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА ТВЕРДУ ПОСТАВУ ВІДНОСНО совєтської інвазії в Афганістані, Уряд ЗСА готовий переговорювати із Совєтським Союзом про відтягнення його військових частин з тієї країни навіть з передумовою, що Москва залишить в Афганістані своїх військових дорадників.

Цікава й успішна імпреза — авторський вечір Івана Смолія

Заходом Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку, Об'єднання Українських Письменників „Слово" й Т-ва „Бойківщина", відділ „Маківка", відбувся в середу 28-го березня Авторський вечір письменника, журналіста й головного редактора „Народної Волі" Івана Смолія.

Авторський вечір був дуже вдалий, бо ще далеко було до 7-ої години вечора, як заля Літературно-Мистецького Клюбу була виповнена добірною публікою. Багато знайомих письменника Івана Смолія приїхали на цей очікуваний вечір з-поза Ню Йорку.

Імпрезу відкрив голова Літературно-Мистецького Клюбу інж. Тарас Грицай, привітавши письменника Івана Смолія. Від Об'єднання Письменників „Слово" привіт, підписаний д-ром Остапом Тарнавським прочитала ред. Уляна Любович. Від Т-ва „Бойківщина" щиро привітав письменника та земляка з Бойківщини голова відділу „Маківка" Микола Турецький.

Слово про Автора і його творчість виголосила ред. Уляна Любович, яка високо оцінила твори письменника, починаючи від 1939 року, тобто від початку письменницької діяльности Івана Смолія.

В мистецькій частині Вечора були: „Львівська Ніч", поему читав маестро Степан Крижанівський; „Забуте слово", вірш, читав Автор. „Гайдамацьке Гніздо", Ревізія в Бурсі, читав маестро Роман Тимчук, який також прочитав свої власні гумористичні оповідання з Бойківщини „Екзекутор" і „Косарі".

Арію з опери „Богема" чудово відспівала сопрано Ляриса Маґун-Гурин при фортепіяновому супроводі К. Врайт, і теж пісню „Княгиня Степова", композицію проф. Ігоря Соневицького, проспівала співачка в супроводі бандур.

Відтак слідував дует бандуристів — брати Іван і Володимир Лєхіцькі: „Цвіте терен" — в'язанка народних пісень; „Осінь", музична мініятюра, композиції Івана Лєхіцького.

„Неспокійна осінь", фраґмент з роману Івана Смолія по-мистецьки прочитала Марта Зєлик.

„Привіт" від відомого письменника-гумориста Івана Керницького — Ікера у формі фейлетону читала ред. Уляна Любович, а присутні на залі зустріли радісними оплесками увагу Ікера до Автора.

„Стелиться стежка", вірш, читав маестро Степан Крижанівський. „Буря на Атлантику", еміґрантську думу, читав Автор, в якій письменник представив таборових грішників з кожної ділянки таборового життя включно з українськими політичними партіями, а між тими еміґрантськими таборовими провідниками „найбільшим грішником" був редактор.

Авторський вечір письменника Івана Смолія був надзвичайно вдалий і численна публіка росходилась домів з великим задоволенням. Очевидно, що до великого успіху причинився сам Автор, бо своїми творами з'єднав собі вже давно українського читача. Згадати хоча б його знаменитий „бест-селлер" „У зеленому підгір'ї", виданий у В-ві „Свободи".

Микола Турецький

Пам'яти інж. М. М. Солодухи

Його лице довго стоятиме перед моїми очима. Такі люди випромінюють магнетизм, в їх товаристві приємно бути, теми їхніх розмов різноманітні й цікаві, вони — втілення добра, а їхня ерудиція превелика. Таких людей небагато, одним з їх був Микола Миколович Солодуха, інженер, конструктор, винахідник орденоносець за свій талант, людина, яка працювала професійно до самого кінця свого життя, що згасло 12-го квітня на 86-му році життя.

Св. п. інж. Микола М. Солодуха

Доля і життя інженера М. М. Солодухи — це калейдоскоп подій. Народився він в с. Вербиця в Галичині в 1893 році. Інженерію почав студіювати у Відні, а диплом інженера захистив у Київському технологічному інституті цукрової промисловости.

У Першій світовій війні М. Солодуха був поручником австрійської армії на італійському фронті, пізніше перейшов до Галицької Армії. Був начальником автомобільних майстерень. З Галицькою Армією пішов на Україну. Історичний перебіг тих подій відомий, тому я не буду детально зупинятись на тому, як молодий інженер Микола опинився в Україні. До речі, Микола Солодуха написав цікаві спогади „Як я попав в совєтський ‚рай'". Тематика цього рукопису — дійсні персонажі, події і їх оцінка роблять ці спогади дуже вартісними, які слід опублікувати.

Залишившись на Україні в наслідок військових подій, інж. Солодуха згодом одружився з Марією Петрівною, з дому Кічко, з міста Ніжина. Жили вони в місті Смілі, де інж. Солодуху призначили до невеликої майстерні на 50 робітників. За короткий час Микола Миколович розбудував цю майстерню у великий машино - будівельний завод на п'ять тисяч робітників і став головним інженером цього Смілянського машино-будівельного заводу. За цю працю і численні винаходи в 1936 році інженера Солодуху було нагороджено орденом „Знак пошани" і він став визначним інженером у харчовій промисловості України.

Війна 1939 року дала можливість інж. Солодусі відвідати рідну Галичину і рідню, яких він не бачив 25 років. Потім прийшов 1941 рік, окупація німцями України, мандри родини Солодух на Захід, бо вихований на европейській філософії і культурі Микола Миколович мріяв про те, щоб жити вільним життям.

Оселившись по війні в Монтреалі, інж. Солодуха працював ввесь час за своїм фахом у Canada Air, Dominion Engineering, Continental Titanium Corporation, робив проєкти для Nuclear Shielding Company, працюючи інженером. Він знав багато і міг оповідати про атоми, нуклеарну енерґію, властивості металів чи закони ґалактики. Математика і фізика були його стихією, але він слідкував не тільки за розвитком науки, він цікавився всіма світовими подіями з ентузіязмом молодого інтелекту.

Численні друзі, співробітники - інженери і рідня з'їхались і зійшлись на похорон видатного інженера-науковця. Похорон відбувся 14-го квітня в православному соборі св. Софії в Монтреалі, де отець Ігор відпровадив Спочилого в дорогу вічности. Після похорону родина влаштувала поминки, на яких присутні намагались облегшити горе дружини Марії Петрівни, дочки Зої, сина Мирона і сестри, яка нещодавно приїхала з Польщі.

Багато було сказано гарних і душевних слів багатьма промовцями, кожен бо з нас знав роками цю добру людину. Зібрано на нев'янучий вінок 520 дол., зокрема на ВУАН і журнал „Історик", в якому незабаром будуть друкуватися спогади св. п. інж. Миколи Солодухи.

Його приватне життя було віддане родині; його творче життя — науці. Коли я його якось запитав, коли він уже перестане процювати? Микола Миколович відповів: „Праця — це моє життя, якщо я не працюватиму — я умру". Лише раптова смерть по, здавалося б, успішній операції перервала працю цього щирого трудівника.

Ростислав Василенко

ДОПОВІДЬ В. ЛЕХТЕРА У ЛМКЛЮБІ

Ню Йорк, Н.Й. — Із Літературно - Мистецького Клюбу повідомляють, що в п'ятницю, 6-го червня ц.р., в год. 7:30 вечора, тут у приміщеннях цього Клюбу при 136 Друга Авеню, доповідатиме Віталій Лехтер на тему „Стан української культури під сучасну пору в Україні". Після доповіді відбудеться дискусія.

У мистецькій частині вечора Христя Іванів і Олесь Кузишин виконають — „Нові пісні з України".

ЗБІРКА НА СКВУ В ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Філядельфія, Па. — З Відділу УККА у Філядельфії повідомляють, що цьогорічна травнена збірка на СКВУ буде переведена в найближчу неділю, 8-го червня, під усіми українськими церквами. Відділ УККА закликає громаду Філядельфії до щедрих пожертв.

У ГЕМПТОНІ, ВІРДЖІНІЯ, НІМЕЦЬКА АВТОМОБІЛЕВА КОМПАНІЯ МЕРЦЕДЕС відкрила свою першу в ЗСА фабрику вантажних автомобілів. Це є також перша фабрика вантажних автомобілів неамериканської компанії на терені ЗСА. Річна продукція покищо виноситиме 6,000 вантажників.

РЕКОЛЕКЦІЇ СВЯЩЕНИКІВ

За архиєрейським благословленням Преосвященного Владики Кир ВАСИЛЯ

відбудуться

ОСОБЛИВІШІ РЕКОЛЕКЦІЇ СВЯЩЕНИКІВ

у Гантері, Н. Й.

при церкві св. Івана Хрестителя від 17-20-го червня 1980 року

під духовним проводом **о. МИХАЙЛА ВАВРИКА, ЧСВВ**

- Реєстрація в готелі „Ксеня" від 5-ої по пол.
- Перша реколекційна наука о год. 7:30 веч.
- Порядок реколекцій подастся на місці.
- Кожного дня Служби Божі о год. 9-ій і проповідь.
- Миряни беруть участь.
- Прошу зголошуватися телефонічно, або листовно на адресу: о. митрат ВОЛОДИМИР АНДРУШКІВ, 198 Ontario St., COHOES, N.Y. 12047. Tel.: (518) 237-0535.

Відділ Українського Конґресового Комітету Америки в Балтімор, Мд.

має шану запросити Українське Громадянство Балтімор на

ЛІТЕРАТУРНИЙ ВЕЧІР Святослава Караванського

і

ГРОМАДСЬКУ ЗУСТРІЧ з Святославом і Ніною Строкатою Караванськими

які відбудуться

в неділю, 15 червня 1980 р., о год. 5-ій по пол. в залі Дому Української Молоді

ріг Істерн і Петтерсон Парк Авеню.

В ПРОГРАМІ:

Доповідь проф. ПЕТРА ОДАРЧЕНКА про творчість Поета, художнє читання творів ЕВЕЛІНОЮ БЕЛЮЦЬ, кол. артисткою українського Чернівецького театру, привіти, слово гостей, запити.

Вступ — $5.00 від особи.

Чистий дохід буде переданий Шановним Гостям.

Український Демократичний Рух (УДР-АУА) у Вашінґтоні

влаштовує

у суботу, 7 червня 1980 р., в год. 7-ій веч. в залі Св. Софії у Вашінґтоні, Д. К.

при 2615 30-та вулиця Н. Вест

РЕФЕРАТ

д-ра Михайла Воскобійника

на тему

УКРАЇНСЬКІ ПЕРСПЕКТИВИ І ЗАВДАННЯ У 80-ИХ РОКАХ

Після реферату будуть запитання, відповіді й дискусія. Під час перерви — кава з перекускою. Вступ за добровільними датками.

70-ий Відділ СУА в Пассейку, Н. Дж.

запрошує Громадян Пассейку та околиці на

ОБРАЗОТВОРЧУ ВИСТАВКУ

МИСТКИНІ

СОФІЇ ПЕТЕШ

в неділю, 8 червня 1980 р., від 8-6 по пол. в шкільній залі навпроти церкви **св. Миколая**

President Street, PASSAIC, N.J.

Окружний Комітет Відділів Українського Народного Союзу в Детройті, Міш.

повідомляє, що

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

відбудуться

в неділю, 22 червня 1980 р., о год. 6-ій веч. в залі Українського Культурного Центру

при 26601 Раєн Рд., ВОРРЕН, Міш.

ПОРЯДОК НАРАД:

1. Відкриття.
2. Перегляд та обговорення організаційних здобутків Округи.
3. Слово головного організатора УНСоюзу ВАСИЛЯ ОРІХОВСЬКОГО.
4. Плян праці на 1980 рік.
5. Внески та запити.
6. Закриття зборів.

У Зборах зобов'язані взяти участь всі члени Управи Окружного Комітету та члени Відділових Управ, як теж конвенційні делеґати таких Відділів:

20, 75, 82, 94, 110, 146, 165, 167, 174, 175, 183, 235, 292, 302, 303, 309, 341, 463, 504 і 506.

У Зборах візьмуть участь:

Василь Оріховський, головний організатор УНС
Роман Куропась, головний радний УНС
Євген Репета, головний радний УНС

По Зборах буде спільна перекуска.

ЗА ОКРУЖНУ УПРАВУ:

Роман Татарський — *голова*

Ярослав Базюк — *касир*
Григорій Корбяк — *секретар*

Ґрадуаційний Батьківський Комітет та Управа Рідної Школи в Філядельфії, Па.

запрошують Українське Громадянство та Молодь на

БЕНКЕТ та БАЛЬ З ПРЕЗЕНТАЦІЄЮ АБІТУРІЄНТІВ РІДНОЇ ШКОЛИ

який відбудеться **в суботу, 14-го червня 1980 року в Авдиторії Менор Джуніор Коледж, СС. Василіянок**

при Факс Чейс Рд., ДЖЕНКІНТОВН, Па.

Початок бенкету та програмової частини точно в год. 6-ій веч., балю в год. 9-ій

В ПРОГРАМІ:

Слово до абітурієнтів .... п. РАЇСА МОРОЗ
Скеч-сценка „Асистентка" .... пера й постановки п. З. ЧАЙКІВСЬКОГО
Виступ гуцульського ансамблю „ЧЕРЕМОШ"

До танців гратиме знана музично-вокальна група **„Червона Калина"** з Ню Йорку

Квитки вступу можна замовляти до 7-го червня, між год. 6-9 веч., в інж. Б. Турченюка, ч. тел.: (215) 635-6683. ціни квитків вступу: на бенкет і баль 18 дол. для дорослих, 10 дол. для молоді. Тільки на баль — 8 дол. для дорослих, 5 дол. для молоді.

ПОДЯКА

В імені Родини, сердечно дякую всім нашим Друзям, і Приятелям, що висловили нам свої співчуття, молилися і зложили пожертви на Служби Божі за душу

нашої Найдорожчої СЕСТРИ

бл. п. д-ра мед.

ЯРОСЛАВИ ПАТРИЛО

Мґр ОЛЬГА ПАТРИЛО МОРОЗ

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

6-го червня 1980 року

сл. п.

ОЛЬГИ ФЕДАК-КОНОВАЛЕЦЬ

дружини сл. п. Полковника ЄВГЕНА КОНОВАЛЬЦЯ

будуть відправлені

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ

в Римі, у каплиці при площі Мадонна деї Монті ч. 3;
у Вавилоні, в церкві св. Родини
і у Філядельфії, Па., у каплиці Філії УКУ

РОДИНА

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ

довголітнього ректора, декана і професора філософії Українського Вільного Університету в Мюнхені, Німеччина

сл. п. проф. д-ра

ОЛЕКСАНДРА КУЛЬЧИЦЬКОГО

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СВЯТА ЛІТУРГІЯ

в неділю, 8-го червня 1980 року, о год. 9:15 ранку в церкві св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж.

ДЕЛЕҐАТУРА й АЛЮМНИ УВУ в ЗСА

Замість квітів на свіжу могилу, просимо складати пожертви на постійну стипендію ім. покійного на адресу Фундації УВУ, 203 Second Avenue, New York, N.Y. 10003 або на видання творів Покійного — П. Кульчицька, 29, rue des Baues, 95200, Sarcelles, France.

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ

нашої Найдорожчої

ДРУЖИНИ, МАМИ І БАБУНІ

бл. п.

ВОЛОДИМИРИ РІПЕЦЬКОЇ

будуть відправлені

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ І ПАНАХИДИ

в неділю, 8-го червня 1980 року

в церкві св. Михаїла в Гартфорді, Конн., о год. 8-ій ранку;
в катедрі св. Йосафата в Торонто, Канада, о год. 8-ій ранку;

в понеділок, 9-го червня 1980 року

в церкві св. Успення Пресв. Богородиці в Торонто, Канада, о год. 9-ій ранку;
в церкві св. Павла в Ремзей, Н. Дж.;
в церкві св. Йосафата в Клівленді-Пармі, Огайо., о год. 8-ій рано.

Просимо Рідних, Приятелів і Знайомих згадати Покійну у своїх молитвах.

РОДИНА

ПОСВЯЧЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА на МОГИЛІ

нашого Найдорожчого і Незабутнього ЧОЛОВІКА, ТАТА, СИНА І БРАТА

бл. п.

АНТОНА ЛАЗІРКА

відбудеться **в неділю, 8-го червня 1980 року, о год. 2:30 по пол. на українському православному цвинтарі св. Андрія в Бавнд Бруку, Н. Дж.**

Дружина — НАТАЛІЯ
Дочка — НАТАЛКА
Син — ОЛЕГ
Мама і Сестри в Україні

СОВЄТСЬКИЙ „СПЕЦ"...

(Закінчення зі стор. 1)

ти архиєреїв — Сави (Чернівці), який був у відрядженні закордоном, Боголепа (Миколаїв) і Паладія (Житомир).

У звіті висловлюється явне незадоволення з діяльности „благочинних" цебто деканів. В 1974 р. таких „благочинних" — деканів було в цілому СССР 326 осіб у 47 епархіях. З того на Україні у Львівсько-Тернопільській епархії — 37, Волинській — 20, Івано-Франківській — 13, Київській — 12, Чернігівській — 9, Чернівецькій і Хмельницькій — по 7. Згідно з твердженням звіту ці декани в багатьох місцевостях ведуть місійну діяльність, підготовляють студентів до вступу в богословські семінарії і „без відпочинку працюють на Божій ниві".

Священики й церкви

В 1961 році в цілому СССР було 8,252 священики; до 1974 року ця кількість зменшилася на 30%: їх було лише 5,994; дияконів у 1961 році було 809, а в 1974 р. — лише 594. Між 1961 і 1974 роками в середньому кількість священиків зменшувалась на 190 осіб річно.

На 1. січня 1975 року в цілому СССР було зареєстровано 7,062 православні церкви, а священиків лише 5,994. За віком ці священики розподілялися так: до 40 років — 20, три відсотки; від 42 до 60 — 31, два відсотки; понад 60 років — 48, п'ять відсотків. Священиків з вищою освітою нараховувалось лише 139 осіб, з середньою — 2,556, початковою — 3,299; з вищою духовною освітою — 1,089 (в тому 422 кандидати богослов'я, 29 магістрів і 5 докторів), з середньою освітою — 2,375.

Не зважаючи на брак священиків, дияконів і псаломщиків (дяків) — церковне життя в багатьох місцевостях не занепадає. В згадуваному звіті про це наводиться цитату зі звідомлення уповноваженого Ради у справах культів у Херсонській області Сухого. Про це він писав:

„І все ж недостача духовенства не привела до різкого зменшення релігійного життя. Адаптуючись у складних умовах, релігійні громади не занепадають. Вони з кожним роком збільшують приходи. Стало більше обрядів. З кожним роком все більше і більше турбот про добробут церкви проявляють виконавчі органи 'двадцятки', роля котрих в останніх роках активізувалась".

У 1974 році у Львівській області було 657 церков і лише 402 священики. Уповноважений Ради у Львівській області. Інший про це звітував:

„Свій недокомплект духовенство старається виповнити шляхом залучування молоді на навчання в духовні семінарії. В тому напрямку вони проводять активну діяльність і не безуспішно. В 1974 р. їм удалося підібрати 47 осіб, що становило приблизно 30 відсотків усіх, які виявили бажання навчатися в семінарії на Україні".

У цьому часі, наприклад в Івано-Франківській області, було 363 зареєстровані церкви, з яких лише 182 були діючі через брак священиків, а 126 періодично (1-2 рази на місяць).

В 1974 р. у духовний сан було посвячено в цілому СССР 297 осіб, з того в РСФСР — 143, на Україні — 134, (в Молдавії) — 19, Білорусії — 9. Найбільше священиків висвятили на Україні архиєреї Йосиф (Івано-Франківськ) — 22, Миколай (Львів-Тернопіль) — 23, Григорій (Мукачів) — 9, Нікодим (Харків) — 8. У звіті говориться, що в 1974 році ряди духовенства поповнилися за рахунок „колишніх членів партії, комсомолу, учасників Великої Вітчизняної війни".

Партійна характеристика

Звіт дає таку характеристику теперішнього духовенства в СССР: „Сучасне духовенство — своєрідна каста, престиж якої за останні роки упав не лише в суспільстві, але й серед віруючих. І не зважаючи на те, ця каста все ще в стані формувати релігійний світогляд, підтримуючи сліпу віру в бога, сіяти містику. До диспозиції служителів культу поставлені не лише 'священні' книги і 'святих отців' праці та перекази, але й сучасна богословська література, в якій містяться всі настанови з усіх питань пастирського служіння, підходу до віруючої людини. Священик сьогодні займається вивченням психології віруючих. Розрізняють різні їх типи, до яких треба мати особливий підхід, свою методологію релігійного виховання і впливу".

Уповноважений Ради Руденко з Києва так звітував про ролю священика в совєтському суспільстві:

„....Відношення до духовних осіб має і цікаве протиріччя: з однієї сторони їх треба скорочувати в силу їх релігійного впливу, а з другої — віруючих не меншає, і потреба на них зростає; з однієї сторони їх треба викривати, а з другої — вони льояльні, проводять свою діяльність в рамках закону, багато знають і на багато чого можуть впливати, і тому ми зацікавлені в проведенні з ними відповідної роботи... зокрема при зустрічі і супроводжуванні чужинецьких туристів, релігійних і державних організацій і делегацій, число яких з кожним роком збільшується".

До чого довела совєтська влада деяких священиків, промовисто говорив о. М. В. Журавський (Івано-Франківська область).

„Державним ідеологічним органам удалося з священика зробити служителя культу. А священик і служитель культу — це не те саме. Священик — це духовна особа, а служитель культу — ремісник, який заробляє гроші. Більшість наших священиків — невіруючі. Їх богом став карбованець, що йому вони поклоняються. Ради того 'бога' вони готові продати рідну матір".

У звіті Фуров наводить кілька прикладів морального занепаду деяких священиків. Беручи до уваги, що майже всі теперішні священики здобули богословську освіту за совєтської влади, можна припускати, що багато з них роблять це пляново й свідомо, щоб компромітувати церкву, релігію і віру в Бога.

Про вплив священиків на населення так доносив уповноважений Ради у Миколаївській області Чиніхін.

„Багато священослужителів шукають і знаходять способи більше контактуватися з віруючими — як в церкві, так і поза нею. На підкріплення цієї думки слід навести цифри збільшення сповідей з 21,590 у 1973 році до 23,350 у звітовому (цебто плюс 1760). Попи буквально рвуться на квартири віруючих, щоб довершувати відспівування вдома, де в гнітючих обставинах похоронів релігійна пропаганда діє зокрема ефективно на уми й серця присутніх і віруючих рідних і близьких покійника..." .

Про о. Івасюка (який правдоподібно був замордований у 1979 році в Казахстані — „Смолоскип") уповноважений Ради у Чернігівській області Подольський писав:

„Священик Івасюк, будучи зареєстрованим у приходстві в селах Ширівці, і Зарожани Хотинського району, для активізації діяльности церков почав використовувати фанатично настроєних віруючих осташів, спираючись на них у роботі. При хрещенні дітей він вимагав на батьках дитини наперед довершити обряду вінчання, проводив катехизацію віруючих... Будучи покараним і переведеним на інше приходство, він продовжував подібну практику, і так тепер (про нього) матеріяли у стадії перевірки".

Про становище церкви в Західній Україні в документі дослівно пишеться:

„Серед слуг культу є особи, які стараються використати не лише релігійні, але й національні почуття віруючих".

Уповноважений Ради у Тернопільській області Старосвіт доносив:

„Однією з причин активізації церковників... на наш погляд, є реакційна частина священослужителів, у минулому уніятів, які мають попертя націоналістичних елементів з числа колишніх головачів банд, які повернулися з місць покарання, і їхніх підручних".

Боротьба влади з релігією

Аналізуючи боротьбу совєтської влади з церквою і релігією, у звіті Фуров пише:

„Аналіза проблеми кадрів приводить нас до точних політичних висновків. Вони полягають у тому, що духовенство Російської Православної Церкви, хоч і льояльне до совєтської влади, залишається корпорацією, ідеологія якої несумісна з нашим світоглядом. Церква, переживаючи сьогодні глибоку кризу, яка все більше загострюється, активно шукає виходу. Єпископат розширює практику рукоположення у священики і диякони з числа активістів релігійних об'єднань. Роля тієї категорії духовенства за останні роки значно зросла. Час до часу помітні екстремістські вилазки найбільш активних церковнослужителів, які хотіли б відродити більший вплив православ'я... Рада і її уповноважені в республіках, краях і областях своєю кожноденною, практичною роботою, постійно враховуючи різноманітні особливості, склад і діяльність служителів культу, намагаються обмежувати, невтралізувати їх вплив на віруючих, рішучо кладуть край діям фанатиків і екстремістів, вивчають погляди і настрої духовенства, їх вік, загальноосвітній і культурний рівень і т. п. Що в свою чергу дозволяє своєчасно зупиняти порушування законности, розпрацьовувати і проводити в життя конкретні заходи по здійсненні контролі діяльности служителів культу, не давати полегш церкві, тримати її в руках".

Нові священики підготовляються в СССР у духовних академіях (Москва і Ленінград) і семінаріях (Москва, Ленінград, Одеса), в яких у 1974-75 навчальному році навчалося на всіх чотирьох курсах 408 студентів.

У звіті говориться, що уповноважені Ради в тісному зв'язку з місцевими органами влади робили всі можливі заходи, щоб не допустити до духовних шкіл „фанатиків, екстремістів і психічно хворих людей". Серед недопущених наводиться прізвища таких українців — І. Г. Кучеренка (який пробував дістатись до американського посольства в Москві), В. Д. Поповича (з Івано-Франківська), батько якого служив в дивізії СС, а „сестра була суджена за зв'язки з українськими буржуазними націоналістами", Е. С. Стратійчука (з Івано-Франківської области), який має тісні зв'язки з „дядьком, бувшим бандерівцем" в Англії, П. М. Кузьмина і Д. С. Лисюка, депутата сільради з Тернопільської области.

Про інші випадки уповноважений Ради в Одеській області Гаврілов доносив:

„Деякі громадяни з Західніх областей, щоб заховати компромітуючі їх факти, переїжджають у східні області, влаштовуються тимчасово на роботу і вже звідти подають заяву в семінарію. Так, гр-н М. С. Госинець подав заяву з Анхаргельскої области; розібравшись, виявилось, що він мешканець Львівської области, який просяк духом уніятства; націоналістично настроєний Курилець З. С. намагався поступити в семінарію як робітник з Дніпропетровська, насправді ж — він мешканець Львівської области".

Після таких доносів „Рада прийняла заходи, які обмежують вступ у духовні заклади осіб з західніх областей України, поклала край проникання в число студентів осіб, у яких небажані настрої".

В звіті широко пишеться, до яких прерізних заходів вдаються Патріярхія і Рада, щоб майбутніх священиків виховувати в комуністичному дусі. В семінаріях і духовних академіях студентам читають лекції про „комуністичну мораль, програму комуністичної партії, культурну революцію Леніна, внутрішню і зовнішню політику КПСС" тощо.

Православна церква в СССР має офіційну назву „Російська (русская) православна церква" (РПЦ). У всіх духовних школах всі дисципліни читають російською мовою, а священиків примушують виголошувати проповіді теж цією мовою. Екзархат України видає лише один журнал українською мовою — „Православний вісник" дуже малим тиражем, тоді як російською мовою появляються різні видання тиражем від трьох до 50 тисяч примірників (настільний православний календар).

Досить широко у звіті Фурова пишеться про діяльність московської Патріярхії закордоном — у Мадярщині, Німеччині, Франції, ЗСА і Канаді, куди з Москви вислано ряд архиєреїв і де видаються різними мовами журнали московської Патріярхії, редагування яких цілковито контролює Рада у справах культів у СССР.

У Ню Джерзі...

(Закінчення зі стор. 1)

преса чи телевізія, радіо, ітд. користуватися. Цю фундацію може зчасом перебрати новозорганізований Нюджерський Етнічний Культурний Центр. Політичне забарвлення прибрала дискусія, коли заторкнено справу невластивого чи помилкового назовництва, зокрема присутні росіяни опрокидували ідентифікування Совєтського Союзу з Росією. Цим панелем проводила Канак Дутта, індійка (з Азії) член Етнічної Ради, при участі восьми панелістів.

Врешті третій панель — яким проводив пастор Імре Юрій Берталян, мадяр, обговорював іміґраційні проблеми в світі пропонованих змін до іміґраційного закону, на підставі предкладеної праці Ральфа Томаса, заступника директора Вашінґтонської комісії для справ іміґрантів і втікачів. У центрі уваги були актуальна і контроверсійна справа кубинців, які саме масово прибувають на береги Фльориди, скомплікована тим, що існуючий закон не признає їм статусу „втікачів" (refugees), але кваліфікує їх як аплікантів на азиль, за вийнятком тих вихідців, що мають родини в ЗСА. Панель виготовив ряд резолюцій і рекомендацій, що виходять поза рамки стейтової компетенції в іміґраційних справах, спрямовуючи їх за посередництвом стейтової адміністрації до Вашінґтону.

Рекомендації і резолюції з трьох панелів відчитано, доповнено і одобрено на кінцевій збірній сесії, а по редакційнім оформленні в бюрі Ст. Ричера, їх передають до губернатора для дальших заряджень. На закінчення, на пропозицію Ст. Ричера, присутні оплесками подякували Барбарі Тейльор, координаторові конференції.

Треба б додати, що подібні етнічні конференції відбулалися уже й попередніми роками з ініціятиви різних середовищ, наприклад, заходом університету Ситон Голл (9-го січня 1978), в університеті Джерзі Сити (5-го червня 1978), в Італійськім Виховно-Культурнім Центрі північного Нюарку (19-го травня 1979), а також в часі конвенції Стейтового Осередку Етнічних Громад (в жовтні 1977 року), де було внесено українські резолюції в обороні політичних в'язнів. Одначе ця конференція, хоча не „перша", як помилково названо може бути успішніша в наслідках з огляду на пов'язання із урядом губернатора.

Між учасниками конференції була й значна група українців: Богдан Витвицький, Мирон Леськів, Йосип Лисогір, Зенон Онуфрик, Люба Остапяк, Дора Рак, Камілля Смородська (член Етнічної Ради і голова едукаційного комітету при Раді), Мирон Смородський, Франя Стек, Ірина Халупа.

Справи шкільництва-едукації були предметом особливої уваги українських учасників; потрібно було б, щоб і наші фахівці в цій ділянці поцікавилися працею Едукаційного комітету.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ТАТІЯННА А. ШЕВЧУК, членка УНС Відд. 217 св. Йосафата в Рочестері, Н. Й., померла 23 квітня 1980 р. на 83-му р. життя. Нар. 1897 р. в Голин; членкою УНС стала у 1925 р. Залишила у смутку чоловіка Константина; сина — Івана, дочки: Стеллу, Марію і Рожу, 11 внуків, 3 правнуки й інших членів родини. Похорон відбувся 26 квітня на цвинтарі Голі Сепалчер в Рочестері, Н. Й.

Вічна Їй Пам'ять!
Т. Кубарич, секр.

ЧЕСТЕР МАНАСТЕРСЬКИЙ, член УНС Відд. 276 св. Николая в Ембридж, Па., помер 19 квітня 1980 р. на 66-му р. життя. Нар. 1914 р. в Аліквіппа, Па.; членом УНС став у 1922 р. Залишив у смутку дружину Ольгу, синів: Мирона, Евгена і Юрія і дві сестри: Наталію і Іванну. Похорон відбувся 22 квітня 1980 р. на цвинтарі свв. Петра і Павла в Ембридж, Па.

Вічна Йому Пам'ять!
Степан А. Іваницький секр.

ТЕКЛЯ ШИПИЛО, членка УНС Відд. 143 Т-ва Любов у Грейт Медовс, Н. Дж., померла 5 травня 1980 р. на 88-му р. життя. Нар. в Україні; членкою УНС стала 1926 р. Залишила у смутку братів — Стефана, Йосифа і Вілляма. Похорон відбувся 8 травня 1980 р. на цвинтарі Піквест в Грейт Медовс, Н. Дж.

Вічна Їй Пам'ять!
Анна О. Мандзюк, секр.

ВАСИЛЬ ВОРОБЕЦЬ, член УНС, Відд. 14 Т-ва Чорноморська Січ в Нюарку, Н. Дж., помер 2-го травня на 79-му р. життя. Нар. 1895 р. в Україні; членом УНС став у 1949 р. Залишив у смутку дружину Зеновію, синів Андрія Богдана й Мирослава з родинами. Похорон відбувся 5 травня на цвинтарі Еверґрін, Елізабет, Н. Дж.

Вічна Йому Пам'ять!
М. П. Отрок, секр.

XIV КРАЙОВИЙ З'ЇЗД УСП

Клівленд, Огайо. — В днях 14 і 15-го червня ц.р., на Пластовій Оселі „Писаний Камінь" біля Клівленду відбудеться XIV Крайовий З'їзд Уладу Старших Пластунів (УСП). Початок З'їзду год. 10-та рано. У програмі: дискусія над майбутністю УСП і Пласту, вибір проводу УСП, теренова гра, спорт і „барбекю". З'їзд скликає Крайовий Реферат УСП; нічліг і харчування 15 долярів від особи.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 8-го ЧЕРВНЯ 1980 р.

КЛІВЛЕНД, Огайо. Місячні збори Б-ва св. ап. Петра і Павла 102 Відд., о год. 10:30 ранку в церковній залі св. Йосафата, 5720 State Rd., Parma, Ohio. — А. Жгута, предс., М. Бобечко, секр.

• РОЗШУКИ •

Павло і Параскевія Тінишін пошукують сина
СТЕФАНА ТІНИШІНА
уродж. 25 вересня 1926 р., зі села Сторона, пов. Дрогобич, тепер Івано-Франківське, якого німці забрали на роботу в 1942 р. і який працював в околиці Відня, Австрія. Остання відомість від нього була 1943 р. Хто знав би що небудь про нього або він сам, проситься повідомити батьків — за винагородою — на адресу:
PAUL TINYSZIN
9 Ledgecrest Avenue
New Britain, Conn. 06051 U.S.A.
Заграничні часописи проситься про передрук.